

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

ÁLLÁSFOGLALÁSOK

TANÁCS

Az Európai Unió Tanácsa és a Tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői által elfogadott állásfoglalása (2008. március 17.) a fogyatékossggal élők helyzetéről az Európai Unióban

(2008/C 75/01)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA ÉS A TAGÁLLAMOK KORMÁNYAINAK
A TANÁCS KERETÉBEN ÜLÉSŐ KÉPVISELŐI,

Emlékeztetve arra, hogy:

1. a Közgyűlés által 2006. decemberi hatvanegyedik ülése alkalmával a fogyatékossggal élők személyek jogairól elfogadott ENSZ-egyezmény nemcsak megerősíti, hogy a fogyatékossggal ember jogi kérdés és jogi szabályozást igényel, de annak biztosítására is törekszik, hogy a fogyatékossggal élők személyek másokkal egyenlő alapon élhessenek emberi jogaikkal;
2. az Amszterdami Szerződéshez csatolt, a fogyatékossggal élők személyekről szóló nyilatkozat értelmében a Szerződés 95. cikké szerinti intézkedések kidolgozása során a közösségi intézmények kötelesek figyelembe venni a fogyatékossggal élők szükségleteit;
3. a Tanács 2003. decemberben következtetéseket fogadott el a fogyatékossggal élők európai éve nyomán követéséről, és a fogyatékossggal élők átfogó társadalmi befogadását, valamint esélyegyenlőségük teljes körű megvalósítását a fogyatékossggal élőkkel kapcsolatos 2004–2010-es európai cselekvési tervcélkitűzéseként határozta meg;
4. a fogyatékossggal élőkkel kapcsolatos 2004–2010-es európai cselekvési terv három operatív célkitűzést emel ki: a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló irányelv⁽¹⁾ teljes körű végrehajtása, a fogyatékossggal kapcsolatos témák sikeres beépítése a kapcsolódó közösségi politikákba és a jobb hozzáférhetőség biztosítása mindenki számára;
5. az emberi jogoknak és alapvető szabadságoknak a fogyatékossggal élők általi ténylegesen egyenlő gyakorlását biztosítani hivatott alapelvek az ENSZ-egyezmény értelmében a következők: emberi méltóság és személyes autonómia, megkülönböztetés-mentesség, teljes és hatékony részvétel és

befogadás a társadalomban és a munka területén, a különbözőség iránti tisztelet, az esélyek egyenlősége, a hozzáférhetőség, a férfiak és a nők közötti egyenlőség, valamint a gyermekek körében valamennyi emberi jog teljes körű érvényesülése;

6. a fogyatékossggal foglalkozó 2007. június 11-i első informális miniszteri találkozó alkalmával az ENSZ-egyezményt alapvető lépésként hagyták jóvá valamennyi fogyatékossggal élők személy jogainak és alapvető szabadságainak elősegítése, védelme és teljes körű érvényesítése szempontjából. A miniszterek vállalták, hogy az Egyezmény teljes körű végrehajtásának biztosítása céljából továbbfejlesztik a szakpolitikákat, és felkérték az Európai Bizottságot, gondoskodjon arról, hogy a fogyatékossggal élőkkel kapcsolatos európai cselekvési terv új prioritásai hozzájáruljanak az ENSZ-egyezmény hatékony végrehajtásához;
7. a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség európai évét (2007) nyomán követő lépésekről 2007. decemberében elfogadott állásfoglalásában⁽²⁾ a Tanács felkérte a Bizottságot és a tagállamokat, hogy hatásköreiknek megfelelően folytassák az ENSZ-egyezmény aláírásának, megkötésének és megerősítésének folyamatát.

Üdvözlö:

1. a fogyatékossggal élők helyzete az Európai Unióban: a 2008–2009-es európai cselekvési terv című bizottsági közleményt, amely kézzelfogható módon mutatja be az annak biztosítása iránti európai elkötelezettséget, hogy a fogyatékossggal élők személyeket a fenntartható, összetartó, mindenki számára egyenlő esélyeket kínáló Európa felépítéséhez hozzájáruló polgárokként és aktív társadalmi-gazdasági szereplőkként kezeljék. Minden e tervben javasolt intézkedésnek az a célja, hogy választ adjon a fogyatékossggal élők egyéni és igen különböző szükségleteire;

⁽¹⁾ A 2000/78/EK irányelv (HL L 303., 2000.12.2., 16. o.).

⁽²⁾ HL C 308., 2007.12.19., 1. o.

2. a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatos európai cselekvési terv második szakaszának (2006–2007) végrehajtásában elért eredményeket, amelyek a méltóságra, az alapvető jogokra, a megkülönböztetéssel szembeni védelemre, a tisztességes bánásmódra és a társadalmi kohézióra helyezik a hangsúlyt. Ma már széles körben elismert, hogy a szakpolitikákba való beépítés kulcsfontosságú eszköz a fogyatékossgal kapcsolatos kérdések előremozdításában, és a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatos cselekvési terv ennek megfelelően támogatta a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést és bátorította az erre irányuló tevékenységeket, a hozzáférhető termékek és szolgáltatások előmozdításával egyidejűleg;
3. a Bizottság által a nem, vallás, meggyőződés, fogyatékossg, kor vagy szexuális irányultság alapján való megkülönböztetés kezelésére irányuló új megkülönböztetés-ellenes intézkedésekről a foglalkoztatáson túlnyúló, egyéb területeken folytatott nyilvános konzultációt;
4. az Európai Közösség és tagállamai által az ENSZ-egyezmény aláírását követően elért előrelépést;
5. a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatos európai cselekvési terv és az ENSZ-egyezmény közötti konvergenciát.

Elismeri, hogy:

1. a fogyatékossgal élők gyakran hátrányos és marginalizált helyzetben maradnak, különösen a munka területén. A munkaerőpiachoz való elégtelen hozzáférés azt eredményezheti, hogy a fogyatékossgal élők társadalmi szempontból sebezhetővé válnak, és komolyan ki vannak téve a megkülönböztetés, a szegénység és a társadalmi kirekesztés veszélyének;
2. bár egyes tagállamokban továbbra is magas a fogyatékossgal élők munkanélküliségi rátája, más tagállamokban emelkedik a foglalkoztatottságuk aránya. Ez azt bizonyítja, hogy a nemzeti és európai szintű erőfeszítések egyre eredményesebbek, és azokat folytatni és fejleszteni kell;
3. a legújabb adatok elemzése megerősíti, hogy a fogyatékossg és az öregedés között szoros összefüggés áll fenn. Emelkedik az időskorúak és ezen belül a fogyatékossgal élő időskorúak száma, és a Közösségben egyre nagyobb az igény a hozzáférhető termékek, szolgáltatások és infrastruktúra iránt. A szociális szolgáltató ágazat valóban bővül, és az idősödő népesség igényeinek való megfelelés egyben új munkahelyek teremtését is jelenti;
4. a nemi hovatartozás és a fogyatékossg együttes hatása azzal jár, hogy a fogyatékossgal élő nők gyakran a megkülönböztetés több formájával is szembesülnek, kisebb önállósággal rendelkeznek, korlátozottabb az oktatáshoz, képzéshez, munkához és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésük, és ezért gyakran fokozottabban szembesülnek a kirekesztődés, a szegénység és a visszaélések kockázatával.

Kiemeli, hogy:

1. az EU fogyatékossgal élőkkel kapcsolatos stratégiája hangsúlyozza a befogadó, minőségi oktatáshoz és az egész életen át tartó tanuláshoz való egyenlő hozzáférés fontosságát, amelyek kulcsfontosságúak a fogyatékossgal élőknek a társadalmi életben való teljes körű részvételre való felkészítésében és életminőségük javításában.
2. a hozzáférhető módon megépített környezet, közlekedés és az így kialakított információs és kommunikációs technológiák (IKT) mind városi, mind vidéki környezetben kulcsfontosságúak egy olyan társadalom létrehozásához, amely valóban gyakorolhatóvá teszi az emberi jogokat, valós autonómiát kínál polgárainak, és rendelkezésükre bocsátja a független, aktív gazdasági és társadalmi élet folytatásához szükséges eszközöket. Az ilyen hozzáférhetőség nem kevesebb, mint a megkülönböztetés-mentességen alapuló, befogadó társadalom egyik sarokköve;
3. az Európában fogyatékossgal élő személyek általános helyzetének feltérképezéséhez statisztikákra van szükség a fogyatékossgal élőkről. Az ilyen statisztikai és kutatási adatok lehetővé teszik, hogy a fogyatékossgal élőkre vonatkozó szakpolitikák kialakítására és végrehajtására kellő tájékozódás alapján kerüljön sor a különböző kormányzati szinteken;

4. a fogyatékossgal élő személyeket és az őket nemzeti, regionális és helyi szinten képviselő szervezeteket a tagállamokban fontos tanácsadói szereppel bíró szervekként kell elismerni a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatos határozatok meghozatalakor, és a határozatok végrehajtásához is hozzájárulhatnak.

Felkéri a Bizottságot, hogy:

1. a megkülönböztetés-mentességi keretstratégiával összhangban erősítse meg a munkaerőpiacon belül és azon kívül a fogyatékossgon alapuló megkülönböztetés megelőzésére és leküzdésére irányuló erőfeszítéseket, elősegítve mind a munkaerőpiachoz, mind a termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést;
2. mielőbb nyújtson be javaslatot az ENSZ-egyezménynek az Európai Közösség részéről történő megkötéséről, valamint az Egyezménynek a közösségi hatáskörbe tartozó területeken történő végrehajtásáról szóló tanácsi határozatra vonatkozóan;
3. az ENSZ-egyezménynek különösen a Közösség általi megkötését és a tagállamok általi megerősítését követően támogassa az egyezmény különböző kormányzati szinteken történő hatékony végrehajtását, többek között figyelemfelkeltést, valamint a meglévő közösségi programok – például a Progress program ⁽¹⁾ – keretében folyó tevékenységek finanszírozása révén.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1672/2006/EK határozata (2006. október 24.) a Progress közösségi foglalkoztatási és társadalmi szolidaritási program létrehozásáról (HL L 315., 2006.11.15., 1. o.).

Felkéri a tagállamokat és az Bizottságot, hogy hatáskörüknek megfelelően gondoskodjanak az alábbiakról:

1. Hogy a fogyatékossgal élő emberek teljes mértékben élhessenek emberi jogaikkal, a következők révén:

- a) az ENSZ-egyezmény megerősítése és elfogadása, majd végrehajtása többek között közös európai megoldások révén, az ENSZ-egyezmény végrehajtása tekintetében koherens és összehangolt megközelítés keretében;
- b) egy valamennyi megfelelő eszközt kombináló átfogó szakpolitika továbbfejlesztése, amelynek egyaránt célja a megkülönböztetés megszüntetése és a fogyatékossgal élők társadalmi befogadása, az emberi jogi megközelítés és a kérdés szakpolitikai integrálása alapján;
- c) a megkülönböztetés-ellenes intézkedések kidolgozásának és végrehajtásának biztosítása, aktív támogatás, valamint az akadályok megszüntetése révén a fogyatékossgal élők bátorítása a munkaerőpiacon való aktív fellépésre;
- d) a fogyatékossgal élő nők többszörös megkülönböztetése kérdésének kezelése és korlátatlan továbbfejlesztésüknek, előrelépésüknek és felelős helyzetbe kerülésüknek megkönnyítése;
- e) intézkedések meghozatala annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élők a lehető legnagyobb mértékben függetlenül élhessenek, részt vehessenek a közösségi életben, és minőségi ellátási és támogatási szolgáltatásokhoz férhessenek hozzá;
- f) a fogyatékossgal kapcsolatos kérdések szakpolitikai integrációjának megerősítése a tagállamok által azon irányban tett erőfeszítésekre építve, hogy kötelezzék a közszerveket a fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlőségének támogatására;
- g) a tagállamok, valamint a regionális és helyi közösségek további támogatása az intézményesítettség csökkentésének folyamatában, amikor ez szolgálja leginkább a fogyatékossgal élők érdekeit;
- h) a megkülönböztetéssel szembeni védelem közösségi jogi keretrendszerében esetlegesen meglévő hiányosságok feltárása – különösen a fogyatékossgal alapuló megkülönböztetés esetében – és megfelelő, célirányos válaszingtézkedések mérlegelése;
- i) a megfelelő információk – beleértve a statisztikai és kutatási adatok – összegyűjtésével és elemzésével kapcsolatos nemzeti és közösségi kapacitások megerősítése a jogi biztosítékokkal és az adatvédelmi szabályokkal összhangban.

2. Hozzáférhetőség a fogyatékossgal élők számára:

- a) a hozzáférhetőség javítása az önállóság, a befogadás és részvétel előfeltétele, és lehetővé teszi, hogy a fogyatékossgal élő emberek éljenek emberi jogaikkal és az alapvető szabadságjogokkal;

b) a munkaerőpiacon való részvételnek a rugalmas foglalkoztatási rendszerek, a támogatott foglalkoztatás, a szociális gazdaság, az aktív befogadás és az olyan pozitív intézkedések révén történő előmozdítása, mint például a támogató szolgáltatások, a bértámogatások, a munkahelyek adaptációja, a támogató technológiák és a személyes segítségnyújtás, valamennyi fogyatékossgal élő személy számára jobb foglalkoztatási lehetőségeket fog eredményezni, és a termelékenységet is javítja;

c) a fogyatékossgal élők számára jó hozzáférést kell biztosítani az oktatáshoz, és – adott esetben – egyedi intézkedéseket kell hozni annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő gyermekek részt vehessenek az általános oktatási rendszerben;

d) tovább kell fokozni a strukturális alapok – beleértve az Európai Szociális Alapot (ESZA) – felhasználását a fogyatékossgal élők foglalkoztatásának, képzésének és esélyegyenlőségének támogatásában;

e) elő kell mozdítani a közös európai hozzáférhetőségi normák jelenleg is folyó kidolgozását, és bátorítani kell azok közbeszerzések keretében való alkalmazását;

f) a közérdekű minőségi szolgáltatásokat – így például a szociális, egészségügyi és rehabilitációs szolgáltatásokat – Európa-szerte alkalmazott önkéntes minőségi keretrendszerek kidolgozása révén kell hozzáférhetővé tenni a fogyatékossgal élő személyek és családtagjaik számára;

g) hozzáférhető információs és kommunikációs technológiák kifejlesztésével és a fogyatékossgal élő személyeket támogató technológiák révén – az e-integrációról szóló rigai nyilatkozattal összhangban – támogatni kell minden állampolgár befogadását az információs társadalomba;

h) annak biztosítása érdekében, hogy a fogyatékossgal élők fogyasztókként léphessenek fel, javítani kell az általános termékekhez, szolgáltatásokhoz és infrastruktúrához való hozzáférést;

i) a fogyatékossgal élő személyek számára, amennyire csak ésszerűen lehetséges, garantálni kell az utasként őket megillető jogok teljes körű érvényesülését, és ezen jogokat a vonatkozó európai közlekedési jog előmozdítása révén biztosítani kell;

j) támogatni kell a fogyatékossgal élő személyek jogait a társadalomban való aktív részvételre, és adott esetben bátorítani kell az ellátó intézmények közösségi alapon működő alternatívákkal való fokozatos helyettesítését.

3. Hogy elkezdődjön egy, a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatos jelenlegi, 2004–2010-es európai cselekvési tervet felváltó európai fogyatékossgal stratégia kidolgozása, többek között az alábbiak révén:

- a) a 2008–2009-es európai cselekvési terv teljes végrehajtása;

- b) annak felmérése, hogy a nemzeti fellépések mennyiben tükrözik az Európai Közösség és a tagállamok által az ENSZ-egyezmény teljes körű európai szintű végrehajtására tett kötelezettségvállalást, és e célból a következetes, összehasonlítható nemzeti célok kitűzésének átgondolása.

Felkéri az Európai Unió intézményeit, hogy:

továbbra is tegyenek erőfeszítéseket a munkahelyekre pályázó személyek, köztük a fogyatékossgal élők egyenlő bánásmódnak és lehetőségeinek biztosítása érdekében. Ezenfelül támogatja az Európa Unió intézményeit, hogy tovább fejlesszék épületeik és létesítményeik hozzáférhetőségét.

A fogyatékossgal élőköt és szervezeteiket az alábbiakra kéri fel:

1. az egymás közötti koordináció folytatása a politikai döntéshozók igényeikről való tájékoztatása érdekében, valamint a különböző szakpolitikai lehetőségek feltárása és elemzése céljából;
2. részvétel a fogyatékossgal élőkkel kapcsolatos európai cselekvési tervnek és az ENSZ-egyezménynek a Bizottsággal

és a tagállamokkal együtt történő kialakításában és végrehajtásában.

Az érdekelt feleket az alábbiakra kéri fel:

1. párbeszéd folytatása (ideértve a fogyatékossgal élőköt és szervezeteiket, az állami hatóságokat és a szociális partnereket is) egymás szükségleteinek megértése és az egyetértésen alapuló megoldások létrehozása érdekében;
2. a fogyatékossgal foglalkozó magas szintű uniós csoportban való részvételük által kínált lehetőségek felhasználása a fogyatékossgal kapcsolatos kérdések közösségi politikákba való folyamatos beépítésének fenntartására.

A jövőbeli elnökségeket az alábbiakra kéri fel:

a fogyatékossgal kapcsolatos európai emberi jogi megközelítés további erősítése, biztosítva ezáltal a fogyatékossgal élők átfogó társadalmi befogadását és esélyegyenlőségük teljes körű megvalósítását, továbbá e célból a Közösség, a tagállamok, a fogyatékossgal élők és szervezeteik, valamint az egyéb érdekelték közötti párbeszéd és szoros együttműködés fenntartása.